

Palebné ničení nepřítele

Redakčně zpracovaný a zkrácený článek generálmajora I. N. Vorobjova, doktora vojenských věd, profesora, uveřejněný v sovětském časopisu „Vojennaja mysl“ čis. 10/1980.

Jednou z tendencí rozvoje vojenského umění je neustálé narůstání úlohy palby při plnění operačních a taktických úkolů.

Růst palebné síly v operacích Velké vlastenecké války byl jedním z hlavních faktorů, které předurčovaly úspěch sovětských vojsk při průlomu taktické a operační hloubky obrany nepřítele, prudké zvýšení tempa útoku, značnou možnost vedení operací k obklíčení mohutných nepřátelských uskupení a jejich rychlé zničení, rozhodné překonávání širokých vodních překážek a nakonec i zdokonalení obrany — zvýšení její odolnosti, aktivity, hloubky atd.

Proto není náhodou, že otázky palebného ničení byly vždy středem pozornosti sovětské vojenské teorie.

Velká vlastenecká válka přinesla mnoho nových zásad do způsobů bojového použití dělostřelectva a letectva. Sovětské velení rozpracovalo na základě zkušeností z prvního období války efektivní metody dělostřelecké a letecké podpory pěchoty a tanků v podobě dělostřeleckého a leteckého útoku. To mělo důležitý význam pro zabezpečení úspěšné útočné činnosti vojsk Sovětské armády.

V poválečném období se dále rozvíjelely způsoby palebného ničení nepřítele a byly zobecněny v řádech a teoretických pracích, které vycházely z bohatých zkušeností války a rovněž z nové úrovně technického vybavení vojsk.

V článku věnujeme hlavní pozornost některým novým tendencím, které se projevují v obsahu a způsobech palebného ničení nepřítele, z hlediska těch význam-

ných změn v materiálně technické základně armády, ke kterým došlo v důsledku vědeckotechnického pokroku.

Především je nutné pohovořit o obsahu pojmu „**palebné ničení nepřítele**“. V období druhé světové války a ještě několik let po jejím ukončení byla palba v operacích a boji považována ve vojenském umění řady armád jako zabezpečující prostředek. Její úlohou bylo připravit vedení úderu na nepřítele silami vojsk, vytvořit příznivé podmínky pro jejich manévry a plnění dalších bojových úkolů. V souladu s tím bylo používáno ve vojenské literatuře termínu „palebné (dělostřelecké, letecké) zabezpečení bojové činnosti vojsk“. To objektivně vyjadřovalo dosaženou úroveň rozvoje prostředků ničení a celkový stav vojenského umění v té době.

Avšak v poválečném období, ve spojitosti se vznikem raketových jaderných zbraní a jejich zavedením do vojsk, kromě toho i se zdokonalením klasických prostředků boje, stav věci v této oblasti se podstatně změnil. Převládající úlohu mezi nejmohutnějšími prostředky ničení nepřítele získaly jaderné zbraně. Jaderná síla vojsk se stala rozhodujícím faktorem jejich bojeschopnosti a jaderné ničení nepřítele nejdůležitějším prvkem operace a boje v jaderné válce.

Současné s jadernými zbraněmi dosáhly ve svém rozvoji nového stupně tzv. „klasické prostředky ničení“, tj. dělostřelectvo, tanky, letectvo, síly a prostředky

PVO, pěchotní a protitankové zbraně. V důsledku modernizace se mnohonásobně zvýšila jejich palebná síla, dálka střelby, mobilnost, účinnost munice a přesnost střelby. Vznikla celá řada nových zbraňových systémů a bojové techniky.

V důsledku toho získala palba novou kvalitu. Z prostředků zabezpečení bojové činnosti vojsk se palba změnila, současně s jadernými zbraněmi, v jeden z hlavních prostředků ničení nepřítele. Palba prakticky splyvá s úderem a manévrem vojsk. Přitom operace a boj získávají jasně vyjádřený palebný charakter. To znamená, že po zahájení palebného úderu na nepřítele zahajují vojska plnění jakéhokoli bojového úkolu. Proto dřívejší termín „palebné (délstřelecké) zabezpečení“ již neodpovídá novým podmínkám. Palba dnes nezabezpečuje bojovou činnost vojsk, ale tvoří základ jejího obsahu, je hlavním faktorem získání iniciativy v operaci a boji a vnučení vlastní vůle nepříteli. Proto místo tohoto pojmu začalo se používat v sovětské literatuře přesnějšího termínu „palebné ničení nepřítele“.

Věc netkví jen v terminologickém upřesnění (i když to není zanedbatelné), ale v principiálně jiném hodnocení úlohy palby v operaci a boji, než dříve. Především pojem „palebné ničení“ je obsáhlejší a mnohostrannější. V současné době má **komplexní charakter**. To znamená, že obsahuje souhrn různých druhů palebných prostředků, jejichž činnost je plánována a sladována co do úkolů, objektů a času s cílem vytvořit nezbytné podmínky pro činnost vševojskových svazů, svazků a útvarů ke zničení nepřítele.

Komplexnost jako kvalita palby se poměrně výrazně projevila již ve druhé světové válce. Palba na nepřítele byla vedena sladěným úsilím různých prostředků ničení; nejdůležitějším z nich však bylo dělостřelectvo. Váha jeho munice tvořila 85–90 % veškeré munice, spotřebované v operacích Velké vlastenecké války. Palbu dělостřelectva, tanků a pěchotních zbraní doplňovaly a zesilovaly údery letectva. Sovětské letectvo ve válce použilo k zabezpečení útoku pozemních vojsk 43 % všech vzletů na jeden letoun. Přitom až 70 % těchto resursů bylo využito na směrech hlavních úderů frontů.

V současných podmínkách komplexnost palebného ničení nabývá na rozsahu a všestrannosti.

1. Značně se rozšířilo množství prostředků ozbrojeného zápasu. Na plnění palebných úkolů v operaci a boji se různou měrou podílejí bezmála všechny druhy ozbrojených sil, druhy vojsk a některé druhy speciálních vojsk. To znamená, že

palebné ničení nepřítele nebude probíhat podle obdůb, ale prakticky nepřetržitě a nejrůznějšími způsoby, nejčastěji formou kombinovaných pozemních a vzdušných hromadných palebných údarů.

2. Zvyšuje se intenzita palebného působení na nepřítele. Je to podmíněno zvýšením bojových možností prostředků ozbrojeného zápasu. Např. efektivnost bojového použití dělостřelectva vševojskových svazků americké armády se zvýšila v porovnání s obdobím druhé světové války více než třikrát. Současně s tím se několikanásobně zvýšila i účinnost některých typů munice a přesnost střelby.

Zvýšila se i hloubka ničení. Zvláště rozsáhlé možnosti k dosažení současného palebného působení na nepřítele vznikly ve spojitosti s rozvojem raketových zbraní.

3. Probíhá určitá změna v rozdělení podílu účasti různých prostředků ničení při plnění palebných úkolů. Jestliže v letech Velké vlastenecké války např. hlavní težiště boje s tanky nepřítele spočívalo na protitankovém dělостřelectvu, pak v soudobých operacích na plnění tohoto úkolu se podílejí různé palebné prostředky: dělостřelecké hlavně, PTRS, bojové vrtulníky, tanky atd. Podle zkušeností z války na Blízkém východě (v roce 1973) ziráty tanků činily: palbou PTRS více než polovinu, palbou tanků až 22 %, činnost letectva, protitankových min a dalších prostředků přibližně 28 %.

Zkušenosti z této války svědčí o rostoucím významu letectva při palebném ničení nepřítele. To vyplývá ze zvýšení jeho bojové efektivnosti. V poválečném období, současně s mnohonásobným zvýšením rychlosti letu a dosahu činnosti, zvýšila se více než desetinásobně váha bojového kompletu jeho palebné výzbroje.

V souvislosti s rozsáhlým používáním vrtulníků značně se zvýšil jejich podíl na plnění různorodých taktických úkolů.

Zvýšení účinnosti palby prostředků ozbrojeného zápasu, účast bezmála všech hlavních sil a prostředků operačních svazů a svazků při palebném ničení nepřítele a kvalitativně nový charakter palby — to vše podstatně zvyšuje efektivnost palebného působení na nepřítele.

Cílem komplexního palebného ničení v útoku je v nejkratší době zničit prostředky jaderného napadení nepřítele, získat iniciativu a dosáhnout palebné převahy nad nepřítelem, změnit ve svůj prospěch poměr sil v palebných prostředcích a živé síle na zvolených směrech (úsecích průlomu), narušit systém palby obrany a zabezpečit nepřetržitou palebnou podporu vojsk v útoku do celé hloubky jejich bojových úkolů.

Velmi rozhodné cíle může mít kompletní palebné ničení také v obraně. Jeho celkové zaměření spočívá v zabezpečení růstu síly palebného působení na nepříteli ve všech obdobích přípravy a vedení jeho útoku. Za výhodných podmínek může obránce zmařit útok nepříteli vedením jaderných a palebných úderů.

Hodnotíme-li celkově úlohu palby v soudobé operaci a boji, můžeme vyvodit závěr, že palba svým vlivem na charakter bojové činnosti vojsk **přerůstá taktický rámec a stává se důležitým operačním faktorem.**

Jestliže v minulosti ovlivňovala palba operační umění převážně zprostředkovaně, plněním taktických úkolů, a protože efektivnost úderů letectva nebyla tehdy dostatečně vysoká, pak v současné době má operační velení k dispozici kromě letectva také jiné prostředky ničení, které umožňují samostatně, nezávisle na taktice, plnit úkoly operačního významu a tak přímo ovlivňovat taktickou činnost. Tímto však se nepopírá zpětný vliv taktiky na operační umění. Rozhodující úlohu však má operační umění, protože operační prostředky jsou mohutnější.

Z toho vyplývá, že **centrem organizace palebného ničení**, zvláště v rozhodujících obdobích operace, jako je příprava průlomu obrany nepříteli, zasazení druhých sledů do sražení, násilný přechod vodních překážek, odražení protíúderů nepříteli, přechod z obrany do útoku apod., **bude operační stupeň.** Je to zdůvodněno tím, že právě na tomto stupni je možné plně využít palebné síly svazu (svazku), přesně sladovat úsilí různých druhů ozbrojených sil a druhů vojsk, především raketových vojsk a dělostřelectva s letectvem a vojsky PVO, při plnění jejich palebných úkolů v operaci.

Z toho vyplývá i druhý závěr, který úzce souvisí s prvním. Základem plánování palebného ničení na všech stupních vedení musí být **vševojskový princip**, a zejména to, že **hlavním jeho organizátorem v operaci a boji musí být vševojskový velitel.** Je to zřejmé, protože jen vševojskový velitel je schopen na základě celkového zámýslu operace (boje) správně a úplně řešit všechny zásadní otázky palebného ničení nepříteli, stanovit jeho celkový cíl a způsob uskutečnění, jaké síly a prostředky použít a jak rozdělit palebné úkoly mezi nimi, jakou hustotu prostředků ničení vytvořit na nejdůležitějších směrech a jak organizovat součinnost mezi nimi, konečně skloubit palbu s činností vojsk.

Základ palebného plánování, jak o tom svědčí zkušenosti z války, musí tvořit velením stanovený stupeň efektivnosti

umlčení nebo zničení hlavních objektů nepříteli na úseku průlomu nebo při plnění jiného bojového úkolu, tj. jaké množství objektů a cílů musí být umlčeno nebo zničeno do zahájení přechodu vojsk do útoku a v jeho průběhu, v obraně pak při odražení útoku nepříteli. Vševojskový princip v žádném případě nesnižuje úlohu plánování palebného ničení jiných velitelských orgánů, zejména velitelů druhů vojsk a jejich štábů. Naopak však předpokládá jejich nejaktivnější a činnorodou účast při organizaci palby a jejím řízení. Z tohoto hlediska i nadále si uchovávají svůj nepomíjející význam zkušenosti z Velké vlastenecké války. V té době vystupoval velitel dělostřelectva fronty (armády) jako bezprostřední organizátor bojového použití dělostřelectva v operaci. V souladu s jeho pokyny štáb dělostřelectva rozpracovával nejdůležitější dokumenty plánování palby dělostřelectva (plán dělostřeleckého útoku, grafikon dělostřelecké přípravy atd.). V průběhu bojové činnosti velitel dělostřelectva prostřednictvím svého štábu řídil palbu dělostřelectva.

Hovoříme-li o rostoucí úloze operačního stupně při plánování palby, je ovšem nutné zdůraznit, že efektivnost palebného ničení v rozhodující míře byla a je určována přesností a úplností práce při organizaci palby a jejím řízení ze strany velitelů a štábů taktického stupně vedení. Vždyť nakonec pluky a divize realizují operační a taktické plány, včetně plání palebného ničení. To znamená, že nakolik pečlivě a podrobně dokáží velitelé vševojskových, dělostřeleckých a leteckých útvarů přímo v terénu rozpracovat způsob plnění palebných úkolů v boji a sladit činnost raketového vojska, dělostřelectva, sil a prostředků PVO a letectva mezi sebou a s vojsky, v mnoha směrech bude záviset průběh a výsledek boje.

Zmínili jsme se o některých otázkách celkového hodnocení úlohy palby a principů její organizace v soudobých operacích a boji. Současně s tím dochází ke značným změnám i ve způsobech palebného ničení v útoku a obraně. To se týká především řešení takového zásadního úkolu, jako je **dosažení palebné převahy nad nepřitelem.**

Tomuto problému byla věnována značná pozornost ve Velké vlastenecké válce. Tehdy však tento úkol byl svou podstatou úkolem taktickým. Spočíval zejména v narušení systému palby nepříteli a v první řadě v umlčení a zničení jeho dělostřelectva.

Vedením protibaterijního boje není v současné době tento problém vyčerpán. Pod-

stata dosažení palebné převahy nad nepřitelem spočívá v:

- trvalém udržování palebné iniciativy,
- předcházení nepříteli při zahájení palby a vedení palebného manévru,
- snižování efektivnosti použití nepřátelských prostředků boje, především jaderných zbraní, letectva, dělostřelectva, protitankových prostředků atd.,
- oslabování nepřátelského systému vedení vojskům a zbraním,
- dosahování poměru sil ve svůj prospěch a vytváření příznivých podmínek pro plnění úkolů operace a boje.

Kromě toho boj o palebnou převahu nemůže být úspěšný bez vybojování spolehlivé nadvlády ve vzduchu. Jsou to dva úzce spojené úkoly, které se vzájemně podmiňují. Letectvo je např. pokládáno za nejdůležitější prostředek palebné podpory vojsk, a proto bez zničení uskupení letectva nepřítel nelze zabezpečit vybojování a udržení palebné iniciativy.

Boj o dosažení palebné převahy se tedy stává v současné době jedním ze složitých a rozsáhlých operačních úkolů, které vyžadují zasazení prakticky všech hlavních sil svazů, svazků a útvarů.

Podívejme se například na otázku boje s prostředky jaderného napadení nepřítel. Dnes tyto prostředky (vzhledem k jejich velkému množství) tvoří organicky pevný prvek bojové sestavy svazů a svazků. Jejich zničení je možné jen komplexní metodou — jadernými zbraněmi, palbou raketových vojsk a dělostřelectva, údery letectva a silami vojsk bezprostředně v procesu ničení uskupení nepřítel. Proto základ organizace boje s prostředky jaderného napadení musí tvořit vševojskový princip za rozhodující úlohy vševojskového velitele a jeho štábu.

Úspěch řešení úkolu k dosažení palebné převahy nad nepřitelem v mnoha směrech závisí na narušení jeho **systému protitankové obrany**, která se stala základem současné obrany. Tento úkol je neobyčejně složitý. Již ve Velké vlastenecké válce např. hustota protitankových prostředků v obraně německých fašistických vojsk na nejdůležitějších směrech dosahovala 20—25 kusů na 1 km fronty. V současné době, jak potvrzují zkušenosti z cvičení vojsk NATO, zvyšuje se tato hustota 2—3krát a dosahuje 50—70 a více protitankových prostředků na 1 km fronty. V minulé světové válce byly vysoké hustoty protitankových prostředků vytvářeny jen v hlavním pásmu obrany. V současných podmínkách budou charakteristické jak pro taktickou, tak operační hloubku obrany.

Důležité je nejen kvantitativní, ale také kvalitativní zdokonalování systému proti-

tankové obrany. V poválečném období se značně zvýšila účinnost mnohých protitankových prostředků, jejich dostřel a přesnost střelby a mobilnost. Jestliže v roce 1945 hlavní část protitankových prostředků mohla ničit tanky jen na vzdálenost do 950 m, pak na konci 60. let převládající část těchto prostředků (kolem 95 %) byla schopna vést boj s obrněnými objekty již na vzdálenost do 1800—2000 metrů. Takové protitankové prostředky jako jsou PTRS mohou ničit v souběžných podmínkách cíle s pravděpodobností 0,8—0,9 na vzdálenost 3—4 a perspektivně do 5—8 km.

Toto všechno klade nové požadavky na boj s protitankovými prostředky nepřítel. Úkolem je zvýšit spolehlivost palebného ničení systému protitankové obrany, dosáhnout takového stupně umlčení a zničení protitankových objektů, aby nemohly zmařit útok tanků. Tento problém je možné řešit jen na základě vševojskového principu organizace palebného ničení, tj. vyčlenit k boji s protitankovými objekty celý různorodý komplex palebných prostředků, které má k dispozici vševojskový velitel, počínaje jadernými zbraněmi a konče silami a prostředky útvarů a jednotek.

V důsledku zvětšení dostřelu palebných prostředků a zvýšení palebné odolnosti obrany se podstatně mění také **metody boje** o dosažení palebné převahy nad nepřitelem. V průběhu minulé války vojska v útoku plnila své úkoly spojené s ničením živé síly a palebných prostředků nepřítel hlavně **v boji na blízké vzdálenosti**. Přednosti tohoto boje byly v tom, že výsledky palby okamžitě využívaly tanky a pěchota k postupu v před, že nepřítel nestačil obnovit narušený systém palby. To zabezpečovalo úspěch útoku. Palebný boj na blízkých vzdálenostech měl však současně i své nedostatky. Prostředky ničení nepřítel, rozmíslené v hloubce jeho obrany, často zůstávaly mimo vliv palebného působení vojsk v útoku. To umožňovalo obránci bezmála narušeně manévrovat silami a prostředky z hloubky k posílení vojsk na nebezpečných směrech, vést protizteče a protiúder.

Proto není náhodné, že v průběhu války se tak výrazně projevila tendence **narůstání podílu palebného boje na velkých vzdálenostech** a zvětšení hloubky současného palebného umlčení obrany. V letech 1941—1942 byla umlčována obrana nepřítel hromadnou palbou dělostřelectva do hloubky 1,5—2,5 km, v roce 1943 již do hloubky 3—4 km a v letech 1944—1945 se zvětšila do 6—8 km a více. V závěrečných operacích války dosahovala hloubka umlčení 8—10 km i více. V berlínské operaci např. v pásmu útoku 8. gardové armády

byla umičována obrana nepřítele do hloubky 17—18 km.

V souvislosti se zvětšením hloubky obrany v současných podmínkách, s rozmístěním nejnebezpečnějších prostředků boje (prostředků jaderného napadení — operačně taktických raket, dalekonosného dělostřelectva) v její hloubce vzrůstá význam palebného boje na velkých vzdálenostech. Možnosti vojsk k dosažení současného ničení celé hloubky obrany se také značně zvýšily. Jestliže např. dostřel hlavních systémů polního dělostřelectva v letech minulé války dosahoval kolem 10—15 km, pak v současné době se dvojnásobně zvýšil a dosahuje přibližně 20—30 km.

Vedení palebného boje na velkých vzdálenostech umožňuje vojskům vést předstihující úderu na cíle a objekty nepřítele po jejich zjištění, vytváří podmínky pro rychlé a spolehlivé umlčení obrany do značné hloubky a maření manévru záloh nepřítele, pro dezorganizaci systému velení a práce týlu. To je důležité pro rychlé podlomení pevnosti obrany.

Současně s tím zvýšení účlu palebného boje na velké vzdálenosti neznamená, že boj na malé vzdálenosti ztrácí v současných podmínkách na svém významu. Hlavní část palebných prostředků vojsk v obraně, zejména protitankových, tak jako dříve je soustředěna v bezprostřední blízkosti předního okraje obrany (do 70—80 procent). Proto bez spolehlivého jejich umlčení mířenou střelbou, včetně přímé střelby, není možné zabezpečit úspěšný útok tanků a motorizované pěchoty.

Metody palebného ničení nepřítele, jak potvrdily zkušenosti z Velké vlastenecké války, jsou závislé na mnohých faktorech: na palebných možnostech útočníka, charakteru nepřátelské obrany, způsobech přechodu vojsk do útoku atd. V těch případech, kdy svazky v průběhu operace prolomovaly obranná pásma z chodu, vznikala nutnost zabezpečit vojska v útoku palbou, tj. v první řadě zničit takové cíle a objekty v obraně nepřítele, které mohly palbou působit na přesun a rozvinování útvarů.

S tímto cílem byly umlčovány hromadnou palbou dělostřelectva a úderu letectva prostředky nepřítele s největším dosahem (tj. letectvo a dělostřelectvo), místa velení a prostředků průzkumu, aby byl nepřítel „oslepen“, narušen systém jeho velení a bojového zabezpečení. V tomto případě jako by se palba přibližovala a narůstala z hloubky obrany nepřítele k čáře dotyku.

Za útoku z přímého dotyku s nepřítelem to bylo opačné. Nejříve byly spolehlivě umlčovány opěrné body rozmístěné v prostoru předního okraje obrany. Hromadné

palebné úderu dělostřelectva a letectva se v tomto případě postupně přenášely z předního okraje do hloubky obrany v závislosti na postupu vojsk v útoku.

Bojové zkušenosti potvrdily, že k úspěšnému vedení útoku je velmi důležité správně napláňovat palebnou přípravu útoku. Svou délkou trvání a metodami uspořádání v závislosti na podmínkách situace může být různá. Je však třeba usilovat o to, aby palebné působení na nepřítele bylo nejen intenzivní, ale vedeno i do hloubky. To bude odpovídat zájmům nejen boje, ale také operace. V průběhu války byla proto dělostřelecká a letecká příprava útoku plánována tak, aby palba pokryla prakticky všechny prvky bojové sestavy nepřítele.

V dnešní době mohou splnit podstatnou úlohu při umlčování palebných prostředků nepřítele, zvláště obrněných objektů, děla pro přímou střelbu a letectvo, včetně bojových vrtulníků, které mohou ničit malé, pohyblivé a kryté cíle, tanky a obrněná vozidla.

V minulé válce se neustále zdokonalovaly metody dělostřelecké podpory útoku. Snahou přitom bylo, aby nepřítel nemohl vést palbu na vojska v útoku svými bojovými prostředky jak na blízkou, tak i na velkou vzdálenost. K tomu bylo používáno různých způsobů. Při dostatečném množství dělostřelectva byla vojska v útoku doprovázena dvojítm, trojitým a dokonce čtyřnásobným palebným valem, což spolu s rozhodným úderem vojsk zabezpečovalo vysoká tempa průlomu nepřátelské obrany.

Na základě zkušeností z války a zhodnocení současného stavu prostředků zbrojeného zápasu můžeme vyvodit závěr, že boj o dosažení palebné převahy nad nepřítelem bude mít úporný a intenzivní charakter. Jeho úspěch bude v mnoha směrech záviset na dovedném použití nejdůležitějších principů palebného ničení: soustředění palebného úsilí na rozhodujících směrech a v rozhodujícím čase, rychlém manévru palbou, přesné a nepřetržité součinnosti palebných prostředků, vedení palebných úderů s překvapením, dosažení nepřetržitosti palebné podpory vojsk atd.

V obsahu těchto principů, jakož i v celku ve způsobech palebného ničení, vlivem nových prostředků ozbrojeného zápasu a rozvoje vojenského umění, probíhá značné množství podstatných změn, se kterými musíme počítat v jejich praktické realizaci. **Soustředování palebného úsilí** bylo v minulosti uskutečňováno převážně způsobem stále většího narůstání hustoty sil a prostředků na úsecích průlomu. V letech Velké vlastenecké války např. vzrostla hustota dělostřelectva na 1 km fronty na směru hlavního úderu ze 70—80 na 200—300

i více hlavní, tj. 4–5násobně. To bylo podmíněno poměrně nevelkým dostřelem a účinností palby dělostřeleckých systémů.

V soudobých podmínkách, kdy se efektivnost mnohých bojových prostředků podstatně zvýšila, soustředování palebného úsilí bude uskutečňováno jinak a bude se vyznačovat ani ne tak kvantitou jako kvalitou. Soustředování palby bude dosahováno především využitím vzrůstající síly prostředků ničení, zvláště raketových jaderných zbraní, reaktivních systémů salvové palby, aktivní reaktivní munice s kazeťovými bojovými hlavicemi pro minování na dálku a ničení tanků, zvýšením přesnosti vedení palby. V tomto směru je perspektivní použití objemové munice, která má 10násobnou účinnost než tříštivotrhavá munice. Navíc se síla palebného úderu zvětšuje plným využitím faktoru překvapení, rychlosti a mobility pozemních a vzdušných prostředků ničení.

Účinnější zbraně a munice ovšem nevylučují nutnost vytváření určitých hustot dělostřelce a jiných palebných prostředků na úsecích průlomu, zvláště při činnosti s použitím klasických zbraní. Stupeň takového soustředování bude záviset na rozsahu, charakteru a možnosti současného plnění úkolů dělostřelce, na hustotě ničení uskupení a objektů nepřítele, na kvantitativním a kvalitativním složení posilového a podpůrného dělostřelce, na stupni účasti mostostřeleckých a tankových vojsk i palebném ničení a na děle palebného ničení nepřítele.

Nepostačující palebná síla dělostřelce může být v určitých podmínkách kompenzována větším využitím letectva než tomu bylo v minulosti, zvláště bojových vrtulníků k plnění taktických palebných úkolů. Předností leteckých úderů je jejich rychlost a překvapení vedení.

V soudobé operaci a boji nabývá na nejdůležitější význam **manévr palbou**. Nutnost jeho vedení se zvláště výrazně projevuje v rozhodujících momentech vývoje bojové činnosti, např. při odrážení protíúderu nepřítele, přenesení bojového úsilí z jednoho směru na druhý a zasazení druhých sledů do sražení. V obraně je veden manévr palbou a vojsky při odrážení útoku nepřítele, ke zničení uskupení, která se vklíní do obrany, vedení protiúderu k rychlému soustředění sil a prostředků na nejdůležitějších úsecích a dosažení podstatné změny poměru sil a prostředků ve svůj prospěch, a k narůstání palebného úsilí.

Z analýzy uvedených problémů vyplývá, že v soudobých podmínkách, tak jako nikdy dříve, je nezbytné projevovat tvůrčí iniciativu a aktivitu při zdokonalování forem a metod palebného ničení nepřítele. Rozebírané otázky ve své většině mají diskusní charakter a vyžadují další posouzení na stránkách časopisu.

V soudobé operaci a boji se stala složitější **palebná součinnost**, protože vzrostlo množství různých sil a prostředků, které se zúčastňují palebného ničení nepřítele, zvětšil se prostorový rozmach bojové činnosti, její dynamičnost a manévrovost. To všechno vyžaduje přesné sládní palebného úsilí raketových vojsk a dělostřelce, sil a prostředků PVO, letectva a dalších palebných prostředků mezi sebou a vojsky.

Při vedení bojové činnosti s použitím jaderných zbraní bude záviset plnění palebných úkolů na rozsahu a charakteru zničení nepřítele jadernými zbraněmi. Na základě toho musí velitel určit cíle, úkoly a způsob palebného ničení, směry a formy soustředění palebného úsilí, nezbytná opatření pro případ narušení součinnosti mezi palebnými prostředky v průběhu bojové činnosti atd.

Pro zvýšení účinnosti palebného ničení má zvláštní význam **dosažení překvapivého palebného úderu**. Je zabezpečován předjetím nepřítele v rozvíjení palebných prostředků a zahájení palby, různými a novými způsoby a metodami složení jednotlivých období palebného ničení, rychlým soustředěním palebného úsilí v odpovídající době a v rozhodujícím místě, neočekávaným palebným manévrem, zasazením nových systémů zbraní a munice do boje.

Dosažnout překvapení při vedení palebných úderů se bude snažit také nepřítel. Proto je nutné neustále udržovat všechny palebné prostředky na vysokém stupni bojové pohotovosti. Vojska musí být vždy připravena přijmout odpovídající palebná protipatření a opatření ochrany, znát rychle odstraňovat následky jaderného a palebného napadení nepřítele.

Princip **nepřetržitosti palebné podpory** vojsk byl v letech Velké vlastenecké války zabezpečován vedením dělostřeleckého a leteckého útoku. To umožnilo úzce a nepřetržitě skloubit palbu, úder a manévr vojsk v průběhu celého útoku.

V soudobých podmínkách narůstá rozmach útoku a zvyšují se tempa postupu vojsk. To komplikuje dosažení nepřetržitosti palebné podpory, zvláště při vedení bojové činnosti v operační hloubce, kdy se bude útok rozvíjet na široké frontě a na jednotlivých směrech. To vyžaduje dokonalé skloubení palby s postupem vojsk, přesné plánování spotřeby palebných prostředků v průběhu bojové činnosti, průzné řízení palby a včasné zabezpečení vojsk municí.